

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Basisschool van het Gemeenschapsonderwijs - Creatieve Basisschool - De Pijl te Antwerpen

Hoofdstructuur bao

Instellingsnummer		406
Instelling		Basisschool van het Gemeenschapsonderwijs - Antwerpen Creatieve Basisschool - De Pijl
Directeur		Patrick MEEKERS
Adres		Pijlstraat 2 - 2060 ANTWERPEN 6
Telefoon		03-232.71.50
Fax		03-232.52.98
e-mail		directie@depjil.be
website/URL		www.depjil.be
Bestuur van de instelling		113803 - Scholengroep 1 Antwerpen te DEURNE
Adres		Frank Craeybeckxlaan 24 - 2100 DEURNE
Scholengemeenschap		121831 - Ant1gon te BORGERHOUT
Adres		Plantin en Moretuslei 163 - 2140 BORGERHOUT
CLB		114272 - CLB Antwerpen Antigon te BERCHEM
Adres		Berchemstadionstraat 1 - 2600 BERCHEM
Dagen van het doorlichtingsbezoek		28/11/2011,29/11/2011,1/12/2011
Einddatum van het doorlichtingsbezoek		01/12/2011
Datum bespreking verslag met de instelling		18/01/2012
Samenstelling inspectieteam		
Inspecteur-verslaggever		Dirk Lambrechts
Teamleden		Béatrice Coopman Dirk Janssens Paul Vanhaute

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	8
3.2 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.3 Lager onderwijs: wiskunde	9
3.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	11
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	12
4.1 Professionalisering	12
4.2 Begeleiding	12
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	14
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	15
6.1 Wat doet de school goed?	15
6.2 Wat kan de school verbeteren?	15
6.3 Wat moet de school verbeteren?	16
7. ADVIES	16
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	16

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. **SAMENVATTING**

De Creatieve Basisschool De Pijl is een school met een rijke traditie. Ze bevindt zich op dezelfde campus als het Koninklijk Atheneum Antwerpen aan de Franklin Rooseveltplaats te Antwerpen. De leerlingenpopulatie van de school is een weerspiegeling van de buurtbevolking. Dit betekent dat een groot aantal leerlingen niet het Nederlands als thuistaal heeft en dat vele leerlingen opgroeien in een kansarme omgeving.

Een enthousiast team zoekt naar antwoorden op de uitdaging waar de school voor staat: kwaliteitsvol onderwijs aanbieden in een multiculturele context. De leerkrachten ervaren dagelijks dat dit geen gemakkelijke opdracht is. De school heeft het nog moeilijk om de maximale ontplooiing van elk kind te realiseren, vertrekkend vanuit zijn competenties en zijn sociaal-emotionele situatie. Het is geen eenvoudige opdracht om voor elk kind de lat voldoende hoog te leggen en ervoor te zorgen dat de kinderen over die lat geraken. Dit vergt ambitie, vasthoudendheid en vooral veel pedagogische creativiteit. Initiatieven zoals de samenwerking tussen parallelklassen bieden hierbij heel wat kansen. Toch laat de school nog mogelijkheden onbenut. Een mogelijke achterliggende reden hiervoor is dat de school de voorbije jaren in belangrijke mate (en terecht) aandacht had voor verantwoording. 'Doen we de goede dingen?' was de belangrijke vraag. De volgende vraag die zich nu opdringt, is: 'Doen we de goede dingen goed?'. Of anders gezegd: 'Hoe kunnen we zorgen voor een optimale brede ontwikkeling van onze leerlingen?'.

In de kleuterafdeling vormen de leerplandoelen het algemene referentiekader voor de planning en de organisatie van het aanbod. De kleuterleerkrachten werken bewust en doelgericht aan de (taal)ontwikkeling van de kleuters. Ze worden hierbij ondersteund door een waardevol wekelijks kleuteroverleg en de inspirerende inzet van de kleutercoördinator. Bij de invulling van de zorguren kiest de school in belangrijke mate voor een ondersteuning van de leerkrachten. Deze keuze is verdedigbaar. In de toekomst is het echter zinvol om deze benadering te evalueren en mogelijk bij te sturen vanuit een analyse van de bereikte effecten bij de kinderen.

In de lagere afdeling is het opvallend dat leerkrachten snel besluiten om voor wiskunde niet alle leerinhouden aan te bieden. Bepaalde delen van het leergebied krijgen daardoor een beperkte invulling. Gevraagd naar de redenen hiervoor, verwijzen leerkrachten naar de (talige) achtergrond van de leerlingen. Dit mag echter geen excuus zijn om het aanbod te beperken. De school moet de haar toegekende uren en middelen op een creatieve manier aanwenden om met zoveel mogelijk leerlingen alle doelen te bereiken. Hier zijn er nog groeikansen. Momenteel organiseert de school voor leerlingen met een duidelijke achterstand voor wiskunde een rekenklas. Het is de bedoeling dat leerlingen de achterstand voor rekenen ophalen zodat ze kunnen aansluiten bij de lessen in de gewone klas. Deze rekenklas is een recent initiatief waarvan de doeltreffendheid nog moet blijken. In een aantal klassen zijn er aanzetten om wiskunde op een prettige en activerende manier aan te brengen. Dit kan verder op schoolniveau opgenomen worden. Het team kan nadenken over en experimenteren met manieren en werkvormen om het wiskunde-onderwijs efficiënter te maken en de resultaten te verbeteren. Daarbij is het zinvol om te vertrekken vanuit de algemene doelstellingen en de didactische oriënteringspunten van het leerplan wiskunde.

Voor wereldoriëntatie gebruiken de leerkrachten van de lagere afdeling een onderwijsleerpakket dat ze aanvullen met eigen materiaal. Dit resulteert bij een aantal leerkrachten in een uitdagend aanbod. Leerlingen krijgen kansen om te exploreren en om hun interesses te ontwikkelen. De leerkrachten zorgen voor een aanbod dat gericht is op de werkelijkheid en op de leefwereld van de kinderen. De grote uitdaging blijft nog om ook voor dit leergebied volop in te zetten op taal en leerlingen uit te dagen om zoveel mogelijk taal te gebruiken. De school wil zich voor dit leergebied laten begeleiden door de

pedagogische begeleidingsdienst. Dit kan samengaan met het benutten van de eigen, interne deskundigheid die duidelijk aanwezig is.

De onderwijsinspectie onderzocht ook de kwaliteit van de deskundigheidsbevordering en de leerbegeleiding. Bij deze processen valt het op dat er gewerkt wordt vanuit duidelijke beleidsopties. Zo is er de bewuste keuze om vooral te werken op niveau van de school en de leerkrachten. Teamgerichte nascholingen krijgen voorrang op individuele nascholingen. De begeleiding focust sterk op overleg en op het ondersteunen van de leerkrachten.

Wat de school veel minder doet, is nagaan of de keuzes die gemaakt werden ook het gewenste resultaat opleveren en de kinderen ten goede komen. Dergelijke (zelf)evaluaties kunnen de school helpen om personen en middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Sterk punt binnen het algemeen beleid van de school is de reflectieve houding van het team. Directie en teamleden nemen een kritische houding aan ten opzichte van het eigen functioneren. Daarnaast is er een sterke aandacht voor verantwoording. Verschillende documenten moeten aantonen dat de school haar maatschappelijke opdracht vervult. Daarbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat deze documenten ook de werking op de klasvloer ten goede moeten komen. Het is een opdracht voor de school om in de toekomst een goed evenwicht te vinden tussen verantwoording en ontwikkeling.

Binnen het algemeen beleid van de school is het kernteam een belangrijk gegeven. De leden van het kernteam krijgen in toenemende mate inspraak in het pedagogisch beleid van de school. Dit schept kansen maar houdt ook gevaren in. Het is immers belangrijk dat de leerkrachten achter het werk en de beslissingen van het kernteam staan. In dat opzicht kan het zinvol zijn om in het kernteam ook een vertegenwoordiging van de klasleerkrachten op te nemen.

De onderwijsinspectie sluit de doorlichting af met een gunstig advies. De school doet de goede dingen. Wel is er een sterke aanbeveling om in de toekomst beter te doen, om alle kinderen zover mogelijk te brengen en van uitdagingen kansen te maken. Dit kan lukken dank zij het enthousiasme van het team en een gezonde dosis kritische zelfreflectie.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

Nederlands

wiskundige initiatie

Lager onderwijs

wiskunde

wereldoriëntatie

2.1 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

Motivering

- Wiskundige initiatie maakt deel uit van het geïntegreerde aanbod binnen de thematische werking. De nauwe verbondenheid met Nederlands, muzische vorming, lichamelijke opvoeding en wereldoriëntatie is duidelijk.
- Het leerplan vormt het algemene referentiekader. De leerkrachten verwijzen, in hun overzicht van de keuzehoeken en de gezamenlijke activiteiten, naar de leerplandoelen. In het (digitale) jaarplan en de weekplanningen komen de verschillende domeinen van het leergebied aan bod.
- Om het rendement van wiskundige initiatie in kaart te brengen, maakt het team gebruik van een rekenvoorwaardentest en een volgsysteem. De resultaten maken deel uit van de jaarlijkse overgangsbespreking met de lagere afdeling. De school heeft aandacht voor een optimale doorstroming van de kleuters naar de lagere afdeling. Dit heeft onder meer geleid tot aanpassingen in het visueel maken van wiskundige begrippen. Daarnaast zijn er uitwisselingen tussen de oudste kleuters en het eerste leerjaar.
- Het team bewaakt systematisch het wiskundige aanbod met een leeftijdsspecifieke doelenlijst. De leerkrachten duiden per trimester aan welke doelen zijn nagestreefd. De leerkrachten geven deze doelenlijst aan elkaar door tijdens de overgangsbespreking. Dit maakt de doelenlijst functioneel.
- Het kleuterteam hecht veel belang aan schooltaal en rekenbegrippen. De leerkrachten organiseren activiteiten om de rekentaal van de kleuters te stimuleren en gebruiken daarbij bewust begrippen. Door het geregeld verwoorden van activiteiten en handelingen bouwen ze korte, kleine redeneringen op met de kleuters. De leerkrachten lichamelijke opvoeding bieden in hun lessen ook veel begrippen aan. Sommige leerkrachten maken gebruik van een begrippenlijst. Op schoolniveau zijn er geen verdere afspraken gemaakt over het hanteren van een gradueel begrippenkader.
- De kleuters krijgen binnen de hoekenwerking heel wat kansen om wiskundige ervaringen op te doen. De leraren verrijken het klasbeeld en de hoeken met wiskundige elementen zodat kleuters kansen krijgen om te tellen, te ordenen, te vergelijken, te meten, te construeren en om vat te krijgen op tijd en ruimte. Tijdens onthaalrituelen komt wiskundige initiatie op een natuurlijke, maar toch op een heel bewuste wijze aan bod. Sommige leerkrachten maken tijd voor doordacht reflecteren na het afronden van activiteiten.
- Voor de stoffering van de thema's gebruiken de leerkrachten verschillende bronnen. De themakeuze is in de meeste groepen grotendeels jaargebonden. Enkele leerkrachten geven aan dat ze specifiek oog hebben voor de eigen ervaringen van de kleuters om van daaruit thema's op te bouwen.

3.2 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- Nederlands maakt eveneens deel uit van het geïntegreerde aanbod binnen de thematische werking. De nauwe verbondenheid met wiskundige initiatie, muzische vorming, lichamelijke opvoeding en wereldoriëntatie is duidelijk.
- Het leerplan vormt het algemene referentiekader. De leerkrachten verwijzen, in hun overzicht van de keuzehoeken en de gezamenlijke activiteiten, naar de leerplandoelen. In het (digitale) jaarplan en de weekplanningen komen de verschillende domeinen van het leergebied aan bod.
- Om het rendement van het leergebied in kaart te brengen, maakt het team gebruik van genormeerde toetsen en een volgsysteem. De resultaten worden besproken tijdens de jaarlijkse overgangsbespreking met de lagere afdeling.
- Het team bewaakt systematisch het aanbod met een leeftijdsspecifieke doelenlijst. De leerkrachten duiden per trimester aan of het doel is nagestreefd. De leerkrachten geven deze doelenlijst aan elkaar door tijdens de overgangsbespreking. Dit maakt de doelenlijst doordacht en functioneel.
- Het kleuterteam hecht veel belang aan de talige ontwikkeling van de kinderen en gaat daarbij terecht uit van welbevinden en betrokkenheid als basisvoorwaarden voor die ontwikkeling. Binnen de verschillende kleutergroepen is er een gerichte aandacht voor de organisatie van activiteiten en het gebruik van leermiddelen om de taalvaardigheid van de kinderen te verhogen. Dit wordt doelgericht ondersteund door de kleutercoördinator.
- Voor de daglijn, de weeklijn en de weerkalender zijn er duidelijke afspraken en heeft de school een verticale lijn. Dit wordt jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.
- Het initiatief om de hoeken te bekijken, ze te verrijken en taliger te maken is waardevol. De efficiëntie en doeltreffendheid van dit initiatief kan nog vergroten mits de nodige navorming en het delen van de eigen expertise.
- Het team mist nog kansen om op een intentionele, samenhangende en graduele manier de taalontwikkeling van de kleuters te ondersteunen. Een doelbewust gebruik van streefwoordschat binnen elke leeftijdsgroep en bij elk thema kan de doelgerichtheid van het onderwijsaanbod nog verhogen.
- De leerkrachten beschikken over voldoende materialen om de leerplandoelen voor dit leergebied na te streven. Uitgewerkte materiaalboxen, specifiek gericht op taalverwerving en -stimulering van anderstaligenieuwkomers, worden gebruikt voor alle kinderen.
- Kleuters krijgen extra ondersteuning door pre-teaching en het aanbod van specifieke talige activiteiten. De kindgerichte interventies vanuit de zorg zijn doordacht en waardevol en vertrekken vanuit de beginsituatie van het kind.

3.3 Lager onderwijs: wiskunde

Voldoet niet

Motivering

- De school neemt deel aan een externe toets om na te gaan of de leerlingen de leerplandoelen voor wiskunde in voldoende mate verworven hebben. De resultaten werden besproken op een personeelsvergadering maar werden niet grondig geanalyseerd. De school mist hier een kans om het onderwijsaanbod op een gerichte en gefundeerde manier bij te sturen.
- De leerkrachten zetten sterk in op het domein getallen. De resultaten voor dit domein beantwoorden aan de verwachtingen. Vooral voor de domeinen meten en meetkunde blijven de resultaten onder de verwachtingen. Dit heeft volgens de school in belangrijke

mate te maken met de taalvaardigheid en het tekstbegrip van de leerlingen. Individuele leerkrachten proberen hieraan te verhelpen door een gerichte aandacht voor het talige aspect van wiskunde. Op schoolniveau zijn hierover nog geen afspraken.

- De uitgangspunten van wiskunde zijn nog niet gebruikt om een gedragen, schooleigen visie op het leergebied te ontwikkelen. De leerkrachten gebruiken een onderwijsleerpakket als referentiekader om het wiskundeonderwijs te realiseren. Ze noteren in hun weekplanning de belangrijkste doelen die aan bod komen. Dit werk wordt op schoolniveau, binnen de eigen kwaliteitszorg, te weinig gebruikt om de volledigheid van het aanbod na te gaan.
- Niet alle leerkrachten volgen consequent het onderwijsleerpakket, waardoor de verticale samenhang, de continuïteit en de volledigheid in gedrang komen. Leerkrachten geven aan dat het afwerken van het leerpakket elk jaar een uitdaging is. Sommige leerkrachten maken daarom een selectie. Deze selectie gebeurt weinig doelbewust. Op schoolniveau is het onderscheid tussen basisleerstof en uitbreidingsleerstof nog niet in kaart gebracht.
- De leerkrachten dagen de leerlingen weinig uit om een onderzoeksgerichte en constructief-kritische houding te ontwikkelen. Zo is het aanbod voor het domein strategieën en probleemoplossende vaardigheden te beperkt. In sommige klassen worden deze lessen grotendeels weggelaten. De meeste leerkrachten geven aan dat deze lessen moeilijk zijn omwille van de anderstalige achtergrond van de leerlingen. Het team slaagde er nog niet in om samen een didactische oplossing voor dit probleem te vinden. De school komt op dit moment voor dit domein niet tegemoet aan de maatschappelijke verwachtingen.
- Individuele leerkrachten gebruiken activerende werkvormen en differentiatie maar dit kan op schoolniveau nog in belangrijke mate versterkt worden.
- Er zijn geen schoolafspraken rond didactische wandplaten. Referentiematen zijn niet overal zichtbaar. Rekenmateriaal is in voldoende mate aanwezig, maar wordt niet overal consequent ingezet om het aanbod zo concreet mogelijk te maken en om te differentiëren.
- Met de organisatie van de rekenklas zet het zorgteam in op ondersteuning van kinderen die het moeilijk hebben met automatisering en het toepassen van rekenregels en rekentechnieken. De rekenklas is een recent initiatief. De klasleerkrachten geven aan dat dit zorginitiatief ondersteunend is. De doeltreffendheid van de rekenklas moet nog blijken.
- Klasintern gebeurt de ondersteuning door de zorg- en GOK-leerkrachten vooral vraaggestuurd. De eerstelijnszorg is sterk afhankelijk van hoe de individuele klasleerkracht de eigen verantwoordelijkheid binnen de zorgwerking percipieert. Voor enkele leerlingen is er een geïndividualiseerd leertraject opgezet dat afwijkt van de klasgroep. Het systeem van loftklassen en het peertutoren bieden unieke kansen om te werken met niveaugroepen. Vooral activerende werkvormen worden in een aantal klassen nog te weinig benut.
- Voor de evaluatie van dit leergebied gebruiken de leerkrachten toetsen van het onderwijsleerpakket en eigen ontwikkelde toetsen. De toetsen van het onderwijsleerpakket worden vaak gereduceerd en aangepast om moeilijk taalgebruik te vermijden. De koppeling met de leerplandoelen wordt nog te weinig gemaakt. Weinig leerkrachten inventariseren en analyseren de fouten van de leerlingen om hun didactisch handelen bij te sturen of om gerichte ondersteuning te bieden. De leerkrachten geven aan dat de evaluatie- en de rapporteringspraktijk een werkpunt is.
- Leerkrachten volgden al nascholingen die focussen op taalbeleid in de wiskundelessen. Dit heeft op schoolniveau nog niet geleid tot acties of afspraken rond een goed gebruik van instructietaal. De aandacht voor talige schoolse vaardigheden is op schoolniveau nog te beperkt. Er zijn wel individuele aanzetten, onder meer via coöperatief leren en een gerichte aandacht voor duidelijke instructies.

3.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Motivering

- De leerkrachten gebruiken een onderwijsleerpakket als basis voor het aanbod. Waar de leerkrachten dit nodig achten, vullen ze het aanbod aan met eigen materiaal. In het jaarplan en de weekplanningen verwijzen ze naar de leerplandoelen.
- Sinds het schooljaar 2010-2011 beschikt de school over de resultaten van een genormeerde toets voor dit leergebied. De resultaten werden nog niet grondig geanalyseerd met het oog op een bijsturing van het aanbod.
- Voor het domein tijd maakten de leerkrachten afspraken voor kalenders en tijdsbanden. De tijdsbanden worden weinig functioneel aangewend. Ook de mate waarin de leerkrachten intentioneel aandacht besteden aan de ontwikkeling van een tijds- en historisch besef is beperkt.
- Voor de domeinen mens, natuur en maatschappij is er globaal genomen een aanbod dat gericht is op exploreren, op de ontwikkeling van interesse en van een basishouding van openheid en respect, drie belangrijke algemene doelstellingen voor wereldoriëntatie.
- De aandacht voor het zelfstandig gebruik van bronnen door leerlingen is wisselend. Leerkrachten halen de kennis van het Nederlands bij de leerlingen aan als een belemmerende factor. Dit zou echter een bijkomende reden moeten zijn om het intensief gebruik van allerlei bronnen te stimuleren.
- Voor het domein techniek zijn er interessante initiatieven om de leerlingen zelfstandig, proefondervindelijk en al doende te leren denken en problemen te leren oplossen.
- Voor het schooljaar 2012-2013 voorziet de school een begeleidingstraject voor dit leergebied. Dit is ongetwijfeld een goede keuze. Dit traject moet de school op weg helpen om het aanbod sterker af te stemmen op de uitgangspunten en kerngedachten van het leerplan en om het pedagogisch-didactisch handelen van de leerkrachten doelmatiger af te stemmen op de leerlingenkenmerken.
- De school voorziet in voldoende uitrusting en middelen om wereldoriëntatie op een activerende, werkelijkheidsgerichte manier aan te pakken. De mate waarin dit ook gebeurt, is wisselend.
- Een aantal leerkrachten slaagt erin om een krachtige leeromgeving te creëren via onder meer (klasdoorbrekend) hoekenwerk, uitstappen, coöperatieve werkvormen en gebruik van multimedia. Deze didactische vaardigheden worden nog te weinig benut voor interne deskundigheidsontwikkeling.
- De evaluatiepraktijk voor wereldoriëntatie is sterk gericht op cognitie en op productevaluatie. Wanneer leerkrachten zelf toetsen maken, gaat de aandacht vooral naar de leerinhouden en minder naar het al dan niet bereiken van leerplandoelen. De mate waarin leerkrachten aandacht besteden aan de ontwikkeling van inzichten, vaardigheden en attitudes is nog beperkt. Deze situatie leidt tot een geringe aandacht voor remediëring binnen wereldoriëntatie.
- Naar zorgverbreding toe mist de school nog kansen om te differentiëren vanuit verschillen in de talige beginsituatie van de leerlingen. Door bijvoorbeeld te differentiëren in de moeilijkheidsgraad en de inhouden van teksten kan het onderwijsleerproces geoptimaliseerd worden.
- De rapportering is productgericht. Op het rapport staan punten en een overzicht van de aangeboden thema's. Leerlingen krijgen weinig feedback om hun leerproces bij te sturen zodat ze alsnog de doelstellingen kunnen bereiken. Vaak verwijzen leerkrachten algemeen naar 'inzet' en noteren ze dat leerlingen beter moeten werken.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning

Motivering

- De meeste nascholingen staan in functie van vooropgestelde prioriteiten. Het nascholingsplan is opgenomen in het schoolwerkplan en focust op teamgerichte nascholingen. Leerkrachten vinden de teamgerichte nascholingen zinvol maar geven aan dat de effecten op de werkvloer beperkt zijn.
- De nascholingsnoden van individuele leerkrachten blijven op de achtergrond. De pedagogische zorgcoördinator volgt het nascholingsaanbod op en verspreidt deze informatie onder het team. Leerkrachten kunnen een aanvraag doen om een individuele nascholing te volgen. De vraag wordt getoetst aan de schoolprioriteiten en de haalbaarheid.
- De anderstaligheid van de meerderheid van de leerlingen vormt een grote uitdaging voor het team. Toch zijn er wat betreft Nederlands voor anderstaligen, taalstimulering en taalontwikkeling weinig nascholingsinitiatieven. Dit is opmerkelijk gezien het algemene aanvoelen dat vooral door deze anderstaligheid de draagkracht van de (individuele) leerkrachten onder druk staat.
- De invoering van activerende werkvormen verloopt moeizaam. De interne expertise kan hiervoor nog meer worden ingezet. Hospiteren, intervisie en gerichte coaching zijn niet ingeburgerd.
- De school doet geregeld een beroep op externe expertise om de werking te verbeteren en de deskundigheid te bevorderen. Er is een grote bereidheid om aanbevelingen en richtlijnen van externen te integreren in de eigen werking.
- Het beleid moedigt leerkrachten aan om op eigen initiatief hun ICT-vaardigheden (informatie en communicatietechnologie) te ontwikkelen.
- Het zorgteam levert inspanningen om de eigen expertise en dat van de klasleerkrachten te vergroten. In hoeverre deze inspanningen ook resultaat hebben en de kinderen ten goede komen is minder duidelijk.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid.
- ondersteuning

Motivering

- Een groot deel van de middelen voor leerbegeleiding wordt ingezet op school- en leerkrachterniveau. Dit is een bewuste keuze van de school. De doeltreffendheid van die keuze werd nog niet onderzocht.

- Op schoolniveau is er vooral aandacht voor de uitbouw van structuren die de interne zorgbegeleiding vorm moeten geven. Op leerkrachtniveau wil men vanuit de zorg op een flexibele manier inspelen op de noden van de klasleerkrachten.
- De leerbegeleiding focust ook op preventie door van ouderbetrokkenheid een prioriteit te maken. Dit is gezien het doelpubliek een terechte keuze. Het team levert waardevolle inspanningen om ouders te betrekken bij wat er op school gebeurt.
- De leerkrachten zijn als eerste verantwoordelijk voor de leerbegeleiding. De kleuterleerkrachten observeren hun kleuters en noteren hun vaststellingen in een observatieschrift. De observaties in de verschillende kleutergroepen zijn uiteenlopend: van vrij algemeen tot doelgericht, van af en toe tot regelmatig. Elk trimester is er een ontwikkelingsscreening. Alle gegevens worden verzameld in een leerlingvolgsysteem. Dit vormt de basis om in gesprek te gaan met het zorgteam. De mate waarin deze informatie wordt benut om de zorgbreedte en zorgverbreding doel en richting te geven, vertoont duidelijke verschillen.
- De interne zorgondersteuning in de kleuterafdeling is divers. In sommige kleutergroepen gebeurt dit doelgericht, onder meer naar wiskundige activiteiten toe. In andere kleutergroepen is de ondersteuning meer leerkracht- dan kleutergericht.
- Om een beeld te krijgen van de beginsituatie van de leerlingen doen de leerkrachten in de lagere afdeling een beroep op de informatie uit het leerlingvolgsysteem en de formele overgangsbespreking. De leerkrachten kunnen weinig duiden wat de meerwaarde is van de gegevens van het leerlingvolgsysteem.
- De school werkt met een systeem waarbij parallelklassen klasdoorbrekend samenwerken. Dit zogenaamde loftklassensysteem biedt unieke kansen tot differentiatie en remediëring. De mate waarin deze kansen ook benut worden, is wisselend. De school levert inspanningen om de draagkracht van de klasleerkrachten te versterken maar dit leidt vooralsnog niet tot een sterke eerstelijnszorg. Leerkrachten blijven geneigd om de zorg uit te besteden aan het zorgteam.
- Anderstalige nieuwkomers worden op een doelgerichte en professionele manier onthaald en begeleid. De school heeft hier de voorbije jaren duidelijk expertise ontwikkeld.
- De leerbegeleiding wordt op een kwaliteitsvolle manier ondersteund door een degelijke communicatie en geregeld overleg. De uitwisseling van informatie verloopt op een efficiënte manier, mede dank zij het gebruik van een digitaal platform. Het wekelijkse kleuteroverleg en de acties van de zorg(coördinatie) op het niveau van de kleuterafdeling zijn sterke punten binnen de leerbegeleiding.
- Op schoolniveau is er een beperkte aandacht voor de doeltreffendheid van de leerbegeleiding. Op leerlingniveau is er wel een groeiende aandacht voor een evaluatie van het resultaat van de interventies.
- Door sterk te focussen op school- en leerkrachtniveau kan de ontwikkeling van de leerbegeleiding op leerlingniveau in het gedrang komen. De ondersteuning die leerkrachten krijgen, moet hoe dan ook de leerlingen ten goede komen. In hoeverre dit ook gebeurt, is niet altijd even duidelijk. Leden van het zorgteam hebben het moeilijk met dit gegeven omdat ze zich niet willen profileren als een controlerende instantie.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Het beleid stuurt aan op een gedeeld leiderschap waarbij vooral het pedagogisch beleid wordt gedelegeerd naar teamleden/coördinatoren. Het kernteam neemt aspecten van het pedagogisch beleid op zich. In het kernteam zijn de klasleerkrachten niet vertegenwoordigd. Dit beperkt het draagvlak voor gemaakte afspraken en genomen initiatieven.
- Het beleid denkt na over een doelgerichte inzet van mensen en middelen. Soms ontbreekt een transparante communicatie over de keuzes die worden gemaakt.
- Het personeelsbeleid is sterk gericht op het versterken van de leerkrachtvaardigheden. Leden van het kernteam krijgen de opdracht om vooral op leerkrachtniveau te werken en leerkrachten (ortho)didactisch te ondersteunen. Het rendement van deze ondersteuning is niet duidelijk. Een belangrijk aandachtspunt is dat klasleerkrachten de ondersteuning van deze medewerkers aanvaarden en niet zien als een controle op het eigen functioneren.
- De effecten van de gemaakte keuzes op beleidsniveau worden nog niet in kaart gebracht. Hiervoor ontbreken ook operationele doelen die meetbaar zijn geformuleerd.
- In het verleden is er sterk gehandeld vanuit een verantwoordingsperspectief. Dit heeft ongetwijfeld te maken met het advies van de vorige doorlichting. Een volgende stap is een goed evenwicht te zoeken tussen verantwoordings- en ontwikkelingsperspectief.
- De school heeft nood aan een hernieuwde aandacht voor visieontwikkeling. Het gaat dan niet alleen over het algemene pedagogisch project van de school, maar ook over een visie op de verschillende leergebieden met aandacht voor de maximale ontwikkeling van alle leerlingen.
- De school maakt gebruik van een digitaal platform om de communicatie tussen alle actoren te bevorderen. Toch geven teamleden aan dat de communicatie niet altijd even transparant en duidelijk verloopt. Vanuit het beleid wordt dit erkend als een verbeterpunt.
- Het wekelijks kleuteroverleg wordt door de kleuterleerkrachten erg gewaardeerd. Via dit kleuteroverleg werkt de kleuterafdeling ook aan doelen op middellange termijn. De werking van de kleuterafdeling wordt geanalyseerd en waar nodig bijgestuurd.
- Tussen de leerkrachten van eenzelfde leerjaar zijn er veelvuldige formele en informele overlegmomenten. Op graadniveau is het overleg beperkt. Dit belemmert de verticale samenhang.
- De school verzamelt outputgegevens maar analyseert deze gegevens nog te weinig met het oog op verdere ontwikkeling.
- Een sterk punt van de school is de bereidheid tot kritische zelfreflectie. Deze reflectie leidt op beleidsniveau tot plannen voor vernieuwing en verandering. Er wordt dan snel overgegaan tot implementatie van de vernieuwing zonder eerst na te gaan of er een voldoende groot draagvlak is bij het team.
- De school wendt haar GOK-lestijden vooral aan op school- en leerkrachtniveau. De wijze waarop ze haar context en input onderzoekt, leidt tot een betrouwbaar beeld van de noden en behoeften. De gekozen doelstellingen sluiten goed aan bij de resultaten van het context- en inputonderzoek. Ze zijn echter weinig meetbaar geformuleerd. Dat maakt het moeilijk om een goede evaluatie uit te werken.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het gebruik van de leerplannen als algemeen referentiekader voor de planningsdocumenten.
- De gerichte aandacht in de kleuterafdeling voor leermiddelen en activiteiten om de taalvaardigheid van de kinderen te verhogen.
- De creatieve en uitdagende inhoud en waarmee leerkrachten het leergebied wereldoriëntatie invullen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het wekelijks kleuteroverleg dat sterk ondersteunend is voor de (leer)begeleiding van de kleuters.
- De toenemende aandacht voor preventie door ouders zoveel mogelijk te betrekken bij het leerproces van hun kinderen.
- De bereidheid om externe expertise in te schakelen bij de deskundigheidsbevordering.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De bereidheid van het team tot kritische zelfreflectie.
- Het pedagogisch beleid dat uitgaat van een gedeeld leiderschap.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In de kleuterafdeling: het gebruik van een gradueel opgebouwd begrippenkader en van streefwoordenlijsten per thema.
- In de lagere afdeling voor het leergebied wiskunde: de aandacht voor de volledigheid van het aanbod en voor het gebruik van passende, efficiënte werkvormen.
- De integratie van een talenbeleid in alle leergebieden.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De aandacht voor de doeltreffendheid van de leerbegeleiding op school- en leerkrachtniveau.
- De professionalisering van het team in functie van eerstelijnszorg, differentiatie en activerende werkvormen.
- Het benutten van de interne expertise door intervisie, hospiteerbeurten en coaching.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het evenwicht bewaren tussen verantwoording en ontwikkeling bij het maken van beleidskeuzes.
- De organisatie van een kernteam waarin ook de klasleerkrachten vertegenwoordigd zijn.
- De aandacht voor een grondige analyse en interpretatie van outputgegevens met daaraan gekoppeld actieplannen voor verdere ontwikkeling van het onderwijsleeraanbod en -proces.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- nihil

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor kleuteronderwijs en lager onderwijs.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Dirk Lambrechts

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: